

Vergaderjaar 1983–1984

18 123

Uitvoering van de Algemene Bijstandswet

Nr. 5

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 8 november 1983

Ten behoeve van de bespreking in de UCV van 9 november a.s. over de Algemene Bijstandswet (ABW), doe ik u, zoals toegezegd in het mondeling overleg van 20 oktober jl. een notitie toekomen over het bovenvermelde onderwerp. Gezien het onderwerp van de UCV zal ik met name ingaan op de sollicitatieplicht in het kader van de uitvoering van de Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (R.w.w.). Daarmee zal ik enigszins vooruitlopen op een circulaire over de sollicitatieplicht, die ik binnenkort aan de uitvoerende instanties zal toezenden. Tevens zal ik op dit onderdeel de inhoud van de gewijzigde R.w.w. aangeven. Het ontwerp daarvan wordt één dezer dagen in de Staatscourant bekend gemaakt.

Algemene uitgangspunten

Uit de ABW vloeit voort dat een ieder in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor de voorziening in het bestaan. Van degenen die geschikt zijn om in het arbeidsproces te worden ingeschakeld, mag dan ook worden verwacht dat zij zich zullen inspannen, om (opnieuw) een plaats in het arbeidsproces te verwerven teneinde in het bestaan te voorzien. Alle voorwaarden, die aan bijstandsgerechtigde werklozen worden opgelegd, zijn daarop gericht; De Werkloosheidswet (WW) en de Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV) kennen bepalingen van gelijke aard. Het mag geen beginsel zijn dat werkloze uitkeringsgerechtigden van die verantwoordelijkheid worden ontslagen. Zou die keuze wel worden gedaan, dan zouden de werkloosheidsregelingen principieel van karakter veranderen en tot een blijvend recht op arbeidsloos inkomen leiden.

Zonder aan het beginsel van de sollicitatieplicht afbreuk te doen, kan daarop in individuele gevallen soepelheid worden betracht. Daarbij kan met name worden gedacht aan ouderen, langdurig werklozen en werklozen die activiteiten ondernemen die kunnen bijdragen aan (her)inschakeling in de arbeid. Eventuele dispensaties van de sollicitatieplicht dienen individueel en selectief te worden toegepast. Aangezien de oriëntatie op de arbeidsmarkt uitgangspunt blijft en omdat de positie op de arbeidsmarkt voor de betrokkene kan verbeteren, kunnen te verlenen dispensaties niet anders dan tijdelijk zijn.

Alleen in geval van ouderen lijkt het mij in de gegeven omstandigheden gerechtvaardigd hen categoriaal van de sollicitatieplicht te ontheffen. Ik denk daarbij aan degenen, die 57½ jaar of ouder zijn. Meer soepelheid in de benadering van deze categorie, waarin begrepen een categoriale ontheffing van de inschrijvingsplicht bij het arbeidsbureau en de sollicitatieplicht bij de toepassing van de werkloosheidsregelingen is in voorbereiding.

Ik acht het redelijk, dat bij de controle op de wijze waarop werklozen aan de hen opgelegde sollicitatieplicht voldoen, niet al te rigide normen worden toegepast. De individuele mogelijkheden om passende arbeid te vinden, zijn immers in de eerste plaats bepalend voor de vraag in hoeverre aan de sollicitatieplicht in redelijkheid kan worden voldaan. Naar categorieën van werkloze werknemers verschillende maatstaven voor controle hanteren, is naar mijn oordeel niet wenselijk. Een voor hele categorieën geldende lichte controle zou dan praktisch kunnen neerkomen op een – zij het niet formele – categoriale ontheffing van de sollicitatieplicht.

Bij de beoordeling van een door de uitkerende instantie voldoende geacht sollicitatiegedrag is het van belang in hoeverre dit gedrag verwijtbaar is. Naast persoonlijke omstandigheden kunnen ook arbeidsmarktomstandigheden een rol spelen. Een eventuele toegepaste sanctie zal op de mate van verwijtbaarheid moeten worden afgestemd.

Uitwerking in de gewijzigde R.w.w.

Aan de bepalingen ten aanzien van de sollicitatieplicht in de gewijzigde R.w.w., die in het begin van het komende jaar in werking zal kunnen treden, liggen de bovenomschreven uitgangspunten ten grondslag.

Aan de verlening van bijstand aan werkloze werknemers wordt een aantal voorwaarden gesteld, die zijn gericht op (her)intreding in het arbeidsproces. Onder meer heeft de betrokkene de verplichting zich als werkzoekende bij het arbeidsbureau in te schrijven, naar vermogen te trachten arbeid in dienstbetrekking te verkrijgen (actieve sollicitatieplicht) en passende arbeid te aanvaarden (passieve sollicitatieplicht).

Van de actieve sollicitatieplicht kan in bepaalde gevallen tijdelijke ontheffing worden verleend:

1. voor de duur van een scholing of opleiding welke noodzakelijk wordt geacht voor de inschakeling in arbeid, tenzij de betrokkene onvoldoende vorderingen maakt. Ten einde betrokkene de gelegenheid te geven de scholing of opleiding met goed gevolg te beëindigen en daarmee zijn arbeidsmarktpositie te verbeteren, behoeft voor de duur van de scholing of opleiding evenmin aan de passieve sollicitatieplicht te worden voldaan. Het oordeel van het arbeidsbureau over de noodzakelijkheid van de scholing of opleiding komt tot uiting bij de advisering van de R.w.w.-commissie over de verlening van dispensatie van de sollicitatieplicht;

2. gedurende ten hoogste één jaar, wanneer een werknemer die al ten minste één jaar werkloos is, onbetaalde werkzaamheden verricht die passen in het kader van aan werklozen toegelaten activiteiten, indien althans naar het oordeel van het arbeidsbureau voor de betrokkene geen uitzicht bestaat op inschakeling in de arbeid. Ook hiervoor dient het advies van de R.w.w.-commissie te worden gevraagd.

Indien de werkloze werknemer handelt in strijd met de aan hem opgelegde verplichtingen kunnen burgemeester en wethouders tijdelijke verlaging van de uitkering toepassen. De mate van verwijtbaarheid, de ernst van het feit en de omstandigheden van persoon en gezin zijn maatstaven voor de omvang van een eventuele verlaging. Bij herhaalde of zeer ernstige schending van gestelde voorwaarden kunnen burgemeester en wethouders besluiten de werkloze werknemer tijdelijk van de verlening van bijstand uit te sluiten.

Deze regeling laat alle ruimte bij de toepassing van sancties in verband met de sollicitatieplicht rekening te houden met de individuele omstandigheden en de daardoor mede bepaalde positie op de arbeidsmarkt van de betrokkene. Bij de beoordeling van de ernst van het feit is mede van belang in hoeverre sprake is van een onvoldoende inzet voor arbeidsinschakeling.

Een uniformering van de strafnormen of een categoriale benadering ligt, gezien de door mij wenselijk geachte individuele benadering, niet voor de hand. Ik meen dan ook dat daarvan in de uitvoering moet worden afgezien. Een categoriale ontheffing van de sollicitatieplicht en inschrijvingsplicht voor 57¹/₂-jarige en oudere werklozen is niet binnen de nieuwe R.w.w. zelf geregeld. Wel zal een dergelijke maatregel op grond van de nieuwe R.w.w. bij beschikking kunnen worden gerealiseerd. De huidige R.w.w. biedt deze mogelijkheid niet.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf